

LÄR OM KÄRNVAPEN

Att vara eller inte vara (en kärnvapenstat)

Israels kärnvapen har kallats "världens sämst hållna hemlighet". Det anses som allmänt vedertaget att landet har kärnvapen, men officiellt har israeliska myndigheter aldrig erkänt detta. Dock har israeliska ämbetsmän vid några tillfällen under senare år försagt sig. I december 2006 gjorde premiärminister Ehud Olmert ett uttalande i en tysk tv-intervju där han pratade om "kärnvapenstater så som Frankrike, Amerika, Ryssland och Israel".¹ På samma sätt gjorde vicedirektören för Israels atomenergikommission, Dr. Ariel Levite, ett uttalande på en konferens i januari 2007, där han grupperade Israel med de övriga kärnvapentröskelländerna Indien och Pakistan.² Både Olmert och Levite förnekade efteråt att de skulle ha sagt att Israel är en kärnvapenstat. Federation of American Scientists uppskattar att Israels kärnvapenarsenal består av ca 80 kärnvapenstridspetsar.³

Det israeliska kärnvapenprogrammet har utvecklats sedan 1956, med stor hjälp från Frankrike i början. Israel har aldrig genomfört någon kärnvapenprovsprängning, men det finns misstankar om att landet eventuellt samarbetade med Sydafrika om ett test i Sydindiska oceanen 1979. I Israel finns två framstående kärnforskningscenter, där landet har anläggningar för att uppgradera vapengradigt plutonium från kärnbränsleavfall. Vissa källor menar också att landet har anrikat uran för kärnvapen.⁴

Mordechai Vanunu - hjälte eller förrädare

Mordechai Vanunu har gjort sig känd för omvärlden som den som avslöjat Israels kärnvapenprogram. Han var tidigare kärntekniker i Israel, men kidnappades och fängslades efter att 1986 ha avslöjat det israeliska kärnvapenprogrammet för brittisk media. Vanunu tillbringade 18 år i israeliskt fängelse, varav över elva år i isoleringscell. År 2004 släpptes han, men ålades stora restriktioner i rörelse- och uttrycksfrihet. Sedan dess har han återarresterats vid flera tillfällen och suttit av kortare straff, senast i juli 2007 då han dömdes till sex månaders fängelse för att ha brutit mot sina villkor. Mordechai Vanunu har av många kommit att betraktas och hyllas som en sanningens hjälte men uppfattas av andra som en förrädare och galenpanna.

Osäkerhetens säkerhetsdoktrin

Man kan säga att Israels kärnvapendoktrin bygger på just osäkerheten kring landets kärnvapen - om de finns, var de finns, hur många som finns, och om man kan tänka

sig använda dem. Det är omöjligt att fastställa den exakta storleken på den israeliska kärnvapenarsenalen, men försök har gjorts. Dessa baseras ofta på vad Mordechai Vanunu avslöjade 1986 och adderar uppskattningar om produktion av klyvbart material efter 1986. Federation of American Scientists uppskattar att Israels kärnvapenarsenal idag (april 2008) består av ca 80 kärnvapenstridsspetsar.⁵ Andra uppskattningar varierar allt ifrån runt 75 upp till 400 kärnvapenstridsspetsar. Vid Vanunus avslöjande 1986 sades landet ha två till tre dussin kärnvapen.⁶

Kärnvapenkapacitet

Stor osäkerhet råder också kring hur stor mängd klyvbart material, som kan användas för kärnvapen, som Israel kan ha producerat. En inventarieförteckning över världens länders kärnvapenmaterialinnehav från 2005 ger en uppskattning. Enligt denna hade Israel i slutet av år 2003 0,56 ton militärt plutonium och 0,034 ton civilt höganrikat uran.⁷ Hur många kärnvapen detta räcker till beror på hur avancerad teknisk kunskap som finns och hur stor sprängkraft man vill att kärnvapnen ska ha. Amerikanska underrättelserapporter från slutet av 1990-talet menar att de israeliska kärnvapnen kan avfyras med markbaserade missiler eller flygplan, och vissa rapporter menar att det även finns ubåtar med kärnvapenkapacitet.⁸

Israel är inte medlem av icke-spridningsavtalet (NPT) och har inte ratificerat det fullständiga provstoppsavtalet (CTBT). Israel räknas som ett de-facto kärnvapenland, eftersom landet med största säkerhet har kärnvapen, men inte hade det när NPT-avtalet trädde ikraft 1970. I avtalet definierade man USA, Sovjetunionen (nu Ryssland), Storbritannien, Frankrike och Kina som de officiella kärnvapenstaterna.

1 Quinn, Ben, "Olmert admits Israel has nuclear weapons". The Telegraph, 13 december, 2006.

2 Pfeffer, Anshel. "Israel is a nuclear threshold state". The Jerusalem Post, 22 januari, 2007.

3 Federation of American Scientists <http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/nukestatus.html>

4 Johnston Archives <http://www.johnstonsarchive.net/nuclear/wrjp442.html>

5 Federation of American Scientists <http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/nukestatus.html>

6 Nuclear Threat Initiative http://www.nti.org/e_research/profiles/Israel/Nuclear/3580.html

7 Institute for Science and International Security

http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/summary_global_stocks.pdf

8 Federation of American Scientists <http://www.fas.org/nuke/guide/israel/nuke/index.html>